

Összeférhetetlenség a közbeszerzési eljárásban

dr. Nyerges Éva
Közszolgálati és Támogató Főosztály
osztályvezető

2023. május 11.

1. Miért van szükség új útmutatóra?

- 2022. október 11. napjától módosult a Kbt. 25. §.
- Az összeférhetetlenségi szabályok részletesebbek lettek.
- Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 18. §-a 2023. február 28-tól hatályát veszítette.
- A közbeszerzésekben a verseny szintjének növelését célzó intézkedésekről (2023–2026) szóló cselekvési tervről szóló 1118/2023. (III. 31.) Korm. határozat előírja egy új útmutató kiadásának kötelezettségét.

2. Összeférhetetlenség fogalma – objektív alapú

A Kbt. 25. § (4) bekezdése határozza meg az összeférhetetlenség fogalmát, miszerint összeférhetetlenség áll fenn akkor, ha

- az ajánlatkérő részéről az eljárással vagy annak előkészítésével kapcsolatos tevékenységbe bevont vagy az eljárás eredményét befolyásolni képes személy, ide értve a közbeszerzési szolgáltatót, valamint az általa foglalkoztatottakat is

- közvetve vagy közvetlenül

- olyan pénzügyi, gazdasági vagy egyéb személyes érdekeltséggel rendelkezik, amely úgy tekinthető, hogy befolyásolja funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlását.

3. Bizottsági közlemény

- Az „Iránymutatás az összeférhetetlenségek költségvetési rendelet szerinti elkerüléséről és kezeléséről” című bizottsági közlemény kiemeli, hogy
- „Összeférhetetlenség akkor is fennállhat, ha az érintett személynek ténylegesen nem származik előnye a helyzetből, mivel elegendő, ha a körülmények veszélyeztetik a feladatainak tárgyilagos és pártatlan ellátását.”
- Csak a kellően jelentős érdek veszélyezteti a feladatok pártatlan ellátását, így egy csekély érdek nem feltétlenül vezet összeférhetetlenséghez.

4. Összeférhetetlenségi nyilatkozat

- Közbeszerzési eljárási folyamatokhoz kapcsolódóan.
- 3 nevesített folyamat – de nem kizárt ettől több nyilatkozatot kérni.
- Egy eljárás során több nyilatkozat is szükséges lehet.
- Mindig előre (tényleges bevonást megelőzően, pl. bírálati folyamat esetén a bontást követően haladéktalanul).
- Nyilatkozatok őrzése, nyilvántartása, dokumentálása.

4.1. A nyilatkozat tartalmi elemei

- személyes adatok (név, születési dátum)+ aláírás, dátum;
- az érintettnek a szervezetben/közbeszerzési eljárásban betöltött szerepét;
- a közbeszerzési eljárás beazonosítható megnevezését;
- a nyilatkozat mely folyamathoz kapcsolódik;
- a Kbt. 25. § szerinti összeférhetetlenségi szabályok megismerése;
- tudomása szerint saját maga tekintetében fennáll-e a Kbt. 25. § szerinti bármely összeférhetetlenség;
- fennáll-e vele kapcsolatban kockázat, adott esetben ezen körülmények részletes ismertetését (pl. üzleti érdekeltségekről és arról a tényről, hogy valamely hozzátartozó vonatkozásában fennáll-e releváns érdekeltség) [**érdekeltségi nyilatkozat**, nem feltétlenül része az összeférhetetlenségi nyilatkozatnak];
- kötelezettségvállalást arra vonatkozóan, hogy összeférhetetlenségi helyzet, vagy annak kockázata esetén haladéktalanul jelzi ezt;
- titoktartásra vonatkozó rendelkezéseket;
- az esetlegesen felmerülő összeférhetetlenség bejelentésének módját.

4.2. A nyilatkozatok nyilvántartása

Nyilvántartást célszerű vezetni

- a közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő oldalán részt vevő személyekről;
- arról, hogy ki melyik eljárási folyamatba és mikor került bevonásra;
- mikor tett összeférhetlenségi nyilatkozatot;
- ajánlatkérő végzett-e ellenőrzést az adott személy tekintetében, ha igen mikor és az mire terjedt ki;
- ha valaki jelzi, hogy vele kapcsolatban időközben összeférhetlenség merült fel, helyette mikor lépett be új személy.

4.3. Előkészítés és bírálat

- Csak az előkészítésbe kerül bevonásra = 1 nyilatkozat
 - Előkészítésbe és bírálatba is bevonásra kerül = 2 nyilatkozat
 - Döntéshozó az előkészítésbe, bírálatba is bevonásra kerül = 3 nyilatkozat
 - Két szakaszos eljárásban elég a részvételi jelentkezések benyújtása után nyilatkozatot kérni a bírálat vonatkozásában
-

4.4. Döntés

- Ha a döntéshozó nem vesz részt sem az előkészítésben, sem a bírálóban = 1 nyilatkozat
- Köztes döntés a bírálati folyamat során történik, így a bírálóban tett döntéshozói nyilatkozat ez esetben elegendő = 2 nyilatkozat (ha az előkészítésben nem vesz részt)
- Ha az eljárás megindítása is a döntéshozó jóváhagyásához kötött, bírálóban is részt vesz (pl. hiánypótlási felhívás jóváhagyása) = 3 nyilatkozat
- Döntés/összegezés módosítása esetén nem szükséges újabb nyilatkozat bekérése a döntéshozótól (de célszerű lehet, ha hosszabb idő eltelt)

5. Ajánlatkérő teendői

„...megelőzze, feltárja és szükség esetén orvosolja...”

- Bevonás előtt nyilatkozat kérése + tájékoztatás.
 - Összeférhetetlenséggel érintett személy távoltartása.
 - Javasolt nyilvántartást vezetni a nyilatkozatokról.
 - Szűrőpróbaszerű/ rendszeres ellenőrzés.
 - Összeférhetetlenség kivizsgálása 1. fennáll-e egyáltalán;
2. ha fennáll, akkor érinti-e a versenyt.
 - Dokumentálás.
 - Adatvédelem.
-

6. Ajánlatkérő munkatársainak/ajánlatkérő által az eljárásba bevont személyeknek a teendői

- Nyilatkozat kitöltése minden folyamathoz.
 - Érdekeltségek bejelentése a nyilatkozatban.
 - Valós adatok szolgáltatása.
 - Összeférhetetlenség kockázatának jelzése.
 - Összeférhetetlenség jelzése.
 - Jelzés a körülmények megváltozása, összeférhetetlenség felmerülése kapcsán.
-

...majd szólok, ha változik.

7. Kbt. 25. § (5) bekezdés (vélelem)

- A Kbt. 25. § (4) bekezdés szerinti főszabály kiemelt esetei.
- Megdöntés kivételesen elképzelhető.
- Objektív bizonyítékokkal kell alátámasztani, hogy nem érintett az ügyben.
- Bizonyítási teher megfordul: az érintett kell, hogy bizonyítsa, hogy nem áll fenn az összeférhetetlenség.
- *Ajánlatkérőnél portásként dolgozó személy esetében akkor sem áll be a vélelem, ha van olyan hozzátartozója, aki egy potenciális ajánlattevőnél döntési pozícióban van.*

8. Külső szakember bevonása [Kbt. 25. § (8)]

- Minden esetben érdekelt gazdasági szereplőnek tekinthető.
- Részvétele nem eleve tilos az ajánlattevői oldalon.
- 1. Távolmaradási nyilatkozatot tesz és az eljárás során végig támogatja az ajánlatkérőt.
- 2. Nem tesz távolmaradási nyilatkozatot és ajánlattevői oldalon megjelenik – ajánlatkérő előzetes intézkedéseket köteles tenni (minden releváns információ közlése, megfelelő ajánlattételi határidő biztosítása)
- 3. Fentiek nem elegendők: hiánypótlás, felvilágosítás kérés, végső esetben kizárás.

9. 322/2015. (X.30.) Korm. rendelet 18. §

- 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet a tervezői összeférhetetlenségről szóló 18. § -a 2023. február 28. napjától hatályon kívül.
- A Kbt. 2022. október 11. napjától módosult összeférhetlenségi szabályokra tekintettel – melyet csak utóbb követett le a végrehajtási rendelet módosítása –, a tervező tekintetében már 2022. október 11-től kezdődően a Kbt. 25. §-ában írott összeférhetlenségi szabályok az irányadók.
- Ha egy 2022. október 11-ét követően indított közbeszerzési eljárás előkészítésében részt vett a tervező, aki utóbb ajánlattevőként is megjelenik, a Kbt. 25. § (8) bekezdése szerint kell eljárnia az ajánlatkérőnek.

10. Közbeszerzési szabályzat

Célszerű módosítani és az alábbiakra kitérni benne:

- összeférhetetlenség bejelentésének módjára,
- az összeférhetetlenség kapcsán szükséges teendőkre,
- eljárási módokra,
- szükséges ellenőrzési feladatokra,
- az érintettek tájékoztatására vonatkozó eljárási rendre,
- az összeférhetetlenségi nyilatkozatok megtételének, leadásának, őrzésének, ellenőrzésének módjára

11. Közjogi méltóságok, illetve mentesülés az összeférhetetlenség alól

- A Kbt. 25. § (6) bekezdése esetén bizonyos közjogi méltóságok, vezetők kapcsán fennáll az összeférhetetlenség minden további érintettség hiányában is.
- A Kbt. 25. § (6) bekezdésében írott abszolút korlát az egy háztartásban élő hozzátartozókra vonatkozik, de ez nem jelenti azt, hogy a nem egy háztartásban élő hozzátartozó esetében nem állhat fenn összeférhetetlenség az általános szabályok alapján.
- A Kbt. 25. § (9) bekezdése – a korábbi 25. § (7) bekezdéshez hasonlóan – bizonyos eseteket kivesz az összeférhetetlenség alól, azonban az ajánlatkérő ebben az esetben is köteles mindent megtenni az összeférhetetlenségi helyzet kialakulása ellen.

Köszönöm a figyelmet!